

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT
GLASLO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE
PODPORNE JEDNOTE
Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Novotisk: za tiskovno dravo (vse) (vse) v Kanadi
\$0.30 na leto, \$0.50 na pol leta, \$1.00 na štiri leta; za tiskovno
in tiskovno \$1.50 na leto, \$2.75 na pol leta, in na tiskovno
\$3.00.

Subscription rates: for the United States (except Canada)
and Canada \$0.50 per year, Chicago and Cleveland \$1.00 per year,
foreign countries \$2.50 per year.

Čena glasila po depozitu: — Nakupni depozit in naročnik
glasila ne vračajo. Nakupni depozit vračajo (vse), pri
tiskovni, dravi, posli (id.) in v tiskovni in v tiskovni
in v tiskovni.

Advertising rates on agreement: — Manuscripts of communica-
tions and unsolicited articles will not be returned. Other
manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned
in order only when accompanied by self-addressed and stamped
envelope.

Headquarters on via. kar. line 4th & Adams
PROSVETA
2857-59 St. Lawrence Ave., Chicago, Illinois
MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Križ-kraž!

Čudno se meša in pretvarja ameriška poli-
tika te dni. Vse je nekam narobe in zdi se, da
se politični maliki postavljajo na glavo. Stare
tradicije, ki so desetletja stale nepremakljene
kot skala, se rušijo v nič — in stare definicije
ne drže več.

Republikanci so historično stranka indu-
strijskega kapitalizma in kot taki so bili že od
začetka usidrani na vzhodu, kjer sta težila
in finančni sedež ameriškega kapitalističnega
imperija. Letos so pa republikanci ali po kan-
didata za predsednika v farmako državo in za
volilno podporo apelirajo na agrarni radikali-
zizem na zapadu, srednjem zapadu in severo-
zapadu.

Demokratje na drugi strani so že sto let
nastopali kot politični predstavniki nekakšne-
ga agrarnega demokratizma, predvsem "ma-
lega človeka, katerega so čuvali pred monopoli
moderne kapitala" — letos pa nastopajo, vsaj
na svoji newdealski strani, kot nosilci
radikalnih industrijskih idej.

Včasih so republikanski politiki zagovarjali
organizacijo kapitala (truste), dočim so de-
mokratje v Bryanovih časih grmeli proti tru-
stom in za svobodo malega podjetnika; republi-
kanci so hoteli imeti več federalnega območ-
ja in demokratje so lomili kopja za pravice
posameznih držav.

Danes je pa baš narobe: republikanci grme
za državne pravice in proti monopolom, de-
mokratje bi pa radi videli več federalne kon-
trole in stari predhodki proti trustom so ne-
kam izginili.

Jefferson, Jackson in Lincoln, očetje ameri-
škega demokratizma in republikanizma, se bi
v grobu obrnili, če bi vedeli, kaj danes poče-
njata njihovi stranki. Niti od blizu ju ne bi
več poznali!

Toda to pretvarjanje in zamenjavanje poli-
tičnih vlog, smernic in gesel je le na površju.
Kdor pogleda malo globlje v to mešanico, lahko
vidi, da republikanci in demokratje kleče pri
nogah malika Kapitala; oboji žele vso srečo
privatnemu kapitalu. "Farmer" London, če
bo izvoljen, bo zvesto služil industrijskim mag-
natom.

Baš te dni je Amerika dobila novo stranko:
Union party. To je stranka raznih socialnih
Mojzesov kot so "father" Coughlin, dr. Town-
send, kongresnik Lemke in nasledniki King-
fisha iz Louisiane.

Nov križ-kraž! Katoliški dušni pastir, pro-
testantovski pridigar, farmerski liberalci in
evangelisti fabulozne penzije so se združili v
imenu evangelija — inflacije. Nova politična
skupina ne bo nikjer prodrla daleč, ker bo
naletela na zakonite ovire — dobrodošla pa
je kot ustraševalna žoga, katero bodo republi-
kanci metali v demokrate in demokrati v re-
publikance.

Obilo zabave se nam obeta v prihodnjih me-
seih.

Civilizacija—tenka pena

Civilizacija je še tenka koža in pod to kožo
je človek še vedno divjak.

To žalostno dejstvo je bilo ponovno glasno
demonstrirano zadnji teden, ko sta se dva bo-
kaarja, črnokožni in belokožni, tepla v New
Yorku.

Prej, dokler ni bilo radia, je bila ta sreča, da
so šele časopisi sporočili rezultate takih "spor-
tov" vsem onim, ki se zanimajo za divjaške
prizore te vrste. Le barbari so hodili gledat
pretepe. Danes je drugače. Radio prinaša
pretepaško areno na dom in vsakdo, ki hoče,
poslušaj, kako se vrši nečloveška borba od za-
četka do konca. In tedaj lahko spoznaš, koli-
ko ljudi je še v Ameriki, ki se zanimajo za te
reči!

Zaman iščeš kak drugi program ob uri "ta-
ko strašno važnega dogodka." Ni ga! Razka-
čen zapreš radio, ali zaman — iz sosednje hi-
še na desni, iz hiše na levi, z vseh strani ti
grmi divji krik na ušesa. Pobeogni moraš iz
mesta, iz civilizacije, morda kam v gozd, da
boš varen...

Taka je današnja ameriška civilizacija! V
momentu te grozne slike bi človek obupal, da
se človeštvo kdaj dvigne iz močvirja divjaštva.

In v teku one ure, ko je divjala besna borba
na pesti med črnem Louisiem in Nemcem
Schmelingom v New Yorku in ko so milijoni
"civiliziranih" Američanov poslušali to borbo,
je trinajst oseb — umro vsled razburjenosti.
Zadela jih je kap. Strana misel se usiljuje
človeku: — ali ne bi bilo dobro, če bi takole
pomrli val, ki jemljejo ta barbarski sport
resno?!!!!

Glasovi iz naselbin

Prošnja za sodelovanje

New York, N. Y.—Okrog 4.000
podružnic naših podpornih in
nekaterih drugih centralnih or-
ganizacij je prejelo od uredni-
štva Narodnega adresarja pi-
sma z vprašalno polo in proš-
njo, da odgovorijo na stavljena
vprašanja in da tako izpolnijo
polo vrnejo uredništvu. Upra-
vitelji teh društev se naproša-
jo, da to storijo čim prej in ta-
ko olajšajo nabiranje in poraz-
delitev podatkov za sestavo a-
dresarja našega javnega življen-
ja v Ameriki.

Razen teh imamo nekoliko
tisoč samostojnih organizacij,
katerih naslove je jako težko
dobiti. Ni človeka med nami,
ki bi vedel niti za majhen od-
stotek teh organizacij, a vendar
je vsaka del našega javnega
življenja in naših skupnih na-
porov. Da obrnemo pozornost
na primer našim narodnim u-
stanovam, pa pogledajmo, kdo bi
mogel naštet ali pokazati po-
pis vseh naših cerkev, čitalnic,
dvoran (cerkvenih, društvenih
ali privatnih), pokopališč, knjiž-
nic, narodnih domov, sirotišč,
šol (narodnih, župnijskih, stro-
kovnih, umetniških) in tako
dalje.

Bilo bi zaman vprašati za
kak popis naših prosvetnih u-
stanov, ker ga nimamo. V to
vrsto spadajo diletantsko-dra-
matične skupine, organizacije
kakor Baragova zveza, glasbe-
ne, sokoli, cerkveni in prosvet-
ni pevski zbori, podružnice pro-
svetne zveze in prosvetno-gra-
dne, prosvetni odbori, sokol-
ska društva, športni odseki
(basketball, bowling, football
itd.), tamburaški zbori itd.

Političnih organizacij imamo
veliko število, med katere spa-
dajo American Yugoslav Ass'n
of Minnesota, demokratski klubi,
Hrvatski domobran, Indus-
trijski savez, Jadranska stra-
ža, Jugoslovanska matica, Kolo
hrvatskih sinova in kčeri, Na-
rodna odbrana, Organizacije
saveza hrvatske seljaške stranke,
patronaški odbori, republi-
kanski klubi, Savez radniških
klubov, Sekcija SLP, Slovan-
ska zveza v Kaliforniji, Illinoisu
in Pennsylvaniji, Socialistič-
na zveza itd. Kdo ve za vse te
organizacije?

Imamo na stotine neodvisnih
podpornih organizacij, ki niso
nikjer zapisane in one ki spada-
jo k tujim centralam, kot I. W.
O., K. of C., W. O. W., in dru-
gim.

Med dobrodelnimi organiza-
cijami nahajamo Hrvatskega
radiša, Prosveto, Srpski pri-
vrednik, razne verske skupine
itd., ali kdo ve za njihove naslo-
ve ali za njihovo število?

Zenske udruženja so se tudi
lepo razvila, med katere spada-
jo Hrvatska žena, Jugoslovans-
ka žena, Kola srpskih sestara,
Slovenska ženska zveza, razni
ženski klubi itd., ali razen Slo-
venske ženske zveze popisov
ostalih nimamo.

Imamo tudi veteranska dru-
štva, kot American Yugoslav
Veterans' Ass'n, Savez dobro-
voljaca kraljevine Jugoslavije.
Tudi gospodarsko se vedno
bolj udeležujemo. Obstojajo
stavbinska in posojilna društva,
konsumne zadruge in zadruge
podravnice, trgovske zveze,
ostrigarjev, ribičev, sadjerej-
cev itd.

Socialnih klubov je mnogo, kot
vseučilišnih, zabavnih, lovskih
in raznih drugih.

Jako malo ljudi je med nami,
ki vedo za naš tisk, kot časopi-
se, koledarje, revije in specijal-
ne izdaje, ki se pojavljajo od
časa do časa.

Pa niti ta generalni seznam
naših raznih interesov v Ame-
riki ni popoln, da ne govorimo
o kakem detaljiranem sezna-
mu vseh jim pripadajočih or-
ganizacij, ker takega seznama
ni, niti ga nismo nikdar imeli.

Kakor je iz gornjega razvid-
no, se je Narodni adresar lotil
povsem neobdelanega polja, ka-
tero polje pa bi morala naša
javnost daleč bolj poznati, vsaj
pa vedeti, kjer more kaj izve-
diti, kadar je treba. Žalobog,
da ne vemo za naša društva niti
v poedinah, niti v večjih na-
selbinah.

Da vse to doznamo, da vse to
pravilno zapišemo, je neobhod-
no potrebno, da upravitelji na-

ših organizacij in stanov takoj
prijavijo ime in naslov svojega
društva Narodnemu adresarju.
Naglašamo in podčrtamo, da
dostavljanje teh informacij ne
veže dotičnega društva na ni-
kakvo obveznost.

To je prvo in bržkone tudi
zadnje podjetje te vrste med
nami. Naše življenje v Ame-
riki upada in v nekoliko deset-
letij ne bo nihče vedel, da smo
tukaj nekaj živeli polni živ-
ljenja, ako ne zapustimo potom-
stvu in zgodovini trajen spome-
nik našega sedanega obstanka
in delovanja.

Sporočite ime in naslov vsa-
kega društva in ustanove Na-
rodnemu Adresarju, 158 Fifth
avenue, New York City.

Ivan Mladinec.

Idorsko slavje in zapadna Penna

Cleveland, Ohio.—Ker se je
poročalo kako se bo proslavljalo
dan SNPJ v Idora parku 14.
junija, sem se seveda moral tu-
di jaz pridružiti slavnosti. In
ker je bilo na drugo nedeljo v
mesecu, je društvo št. 53 imelo
sejo. Tudi tam me ni smelo
manjkati. Sejo smo hitro za-
ključili že pred enajsto uro.

Ob poldvanajstih smo se dir-
jali s članom mladinskega od-
delka Aubrey Maslo od št. 142
in mojim sinom Eugenom proti
Youngstownu, kamor smo do-
speli točno ob dveh popoldne.
Opazili smo že veliko mladine
in starine iz vseh krajev držav
Ohio, Pennsylvanije, Michiga-
na, West Virginije, New Yorka
in drugod. Srečali smo brate in
sestre iz raznih naselbin, iz
Sharon, br. Cvelbarja in dru-
ge, iz Girarda, br. Tancka, Ma-
ry Selak in Kosi, iz Warren, br.
Petriča, Modica iz Kenmore, br.
Boho (kaj bi se zgodilo, ako
ne bi bilo Boha?), iz Alliquip-
pe Smrekarja in hčer, iz Moon
Runa Jakoba Ambrožiča, Jere-
lo in ne vem koliko drugih. Am-
bridge se je izkazal, kot sem
moral izvedeti, da tam ne poha-
jajo in niso šli vsi v šolo v No-
tre Dame po nauke in demo-
kratizem, ampak spoznati je,
da se zavedajo, da se je potre-
ba boriti za boljšo bodočnost.

V Power Pointu so dejali, da
brez Agnes Chuck ne sme biti,
ker bi bilo proslavljanje pre-
dolgočasno. Chicago je zastop-
al Lovrenc Gradišek s sopro-
go.

Zgodilo se je kakor v tisti
pripovedki, ki pove o dveh Ju-
dih, ki sta hotela, da ju čolnar
pelje čez naraslo reko. Čolnar
pa je bil previden in ju vpraša,
ako znata plavati, če bi se slu-
čajno čoln preobrnil. Juda
pravita, da ne. "Potem vaju
ne peljem, ker bi se čoln lahko
preobrnil." Juda prosita, roti-
ta, naj ju pelje, ker se jima mu-
di in imata važen posel. Čol-
nar se je udal. Ko so prišli sre-
di reke, se je čoln preukrenil.
Čolnar je plaval, ker je znal
plavati in ko pride na breg, se
začudi, ko vidi tam že oba žida,
da si nista znala plavati. "Kako
pa sta prišla sem?" je vprašal.
"Hm, midva sva kar naprej go-
vorila (z rokami židje radi go-
vore in mahajo) in govorila pa
sva tukaj." Tudi mi smo go-

vorili in govorili, da nas je ne-
kdo opomnil: "Pojdimo sedaj
tja, kjer bodo drugi govorili." In
ali smo.

Brat Kosela je predsedoval.
Navzočih je bilo približno 400
zborovalec, dasi je cleveland-
sko časopisje poročalo, da je
bilo 10.000 članov SNPJ v Ido-
ra parku, kar je bilo označeno
precej preveč. Prvi govornik
je bil na listi John Bogataj, ki
je imel pozdravni govor. Drugi
je bil naš znanec, Joseph Be-
tek iz Ambridge. Ta je pričel
svoj govor prav po demokrat-
sko z brijanjem šal. Rekel je,
da bo skušal prihraniti čas za
druge govornike, ampak tisti,
ki so bili okoli mene, so dejali,
da je on potratil za svoj govor
preveč časa. Povedal nam je,
kako je nekomu bil razložen
pomen kratice SNPJ. In črka N
je bila zadnja, ki je bila razlo-
mačena, da N pomeni "non-
socialist" (nesocialistična). Ko
je to izgovoril, se je neki član
za mano raztogotil. Povedal je
tudi, da so proslavo, ki se vrši
v Idora parku, organizirali rav-
no tisti, proti katerim se je go-
vorilo, da delujejo proti prin-
cipom SNPJ.

Za njim je bil na vrsti Jože
Terbižan, tajnik clevelandске
federacije SNPJ. On je govoril
le o enotnih zadevah. Naj-
boljši govornik na tem shodu je
bil John Terčelj, ker je imel
pogum, da je povedal mladim
fantom čemu se je Slovenske
narodne podporne jednote slo-
vensko-delavstvo oprijelo, in
sicer zato, ker je vedelo, da ni
zadosti, ako je član le zavaro-
van za smrtno slučaj in bole-
zni, ampak je potrebno, da se tu-
di bori za izboljšanje delavskega
položaja potom delavske
izobrazbe, ki jo nudi SNPJ s
svojim glasilom. "Kakor smo
se oprijeli tega mi stari člani,
tako se bodo morali poslužiti
tega mladi, ker drugega izhoda
ni. Saj imamo mnogo izobra-
ženih pravnikov, zdravnikov,
inženirjev itd., ampak veliko
teh mora dobivati podporo od
vlade, ker drugih dohodkov ni.
Saj pa imamo tudi mladino pri
SNPJ, ki gre po isti poti, kate-
ra je bila začrtana ob rojstvu
Slovenske narodne podporne
jednote.

Nato je bil predstavljen glav-
ni predsednik Vincent Cankar.
Slišal sem že večkrat našega
Vincenca in je vselej dobro go-
voril. To pot je bil precej ža-
losten. Ne vem kaj se zgodilo.
Gotovo je zopet opazil brata
Bečka, kako jo je zavlil s tira
ter poščegetal socializem. Opa-
zil je Terčelja, ki je povedal
Bečku in ostalim, da bodo mo-
rali voziti prej ali slej po tiru,
ki so ga zgradili ustanovitelji
SNPJ. Pa se je bratu Cankar-
ju zahotelo, da malo brani mla-
dino, da ni taka kot si nekateri
domišljajo! Rekel je, da smo
včas "prerebeli" v glavnem u-
radu, če mladina stori kakšno
napako. To je gotovo pome-
nilo jesensko zborovanje v Chi-
cagu angleško poslujočih dru-
štev, katero je vodil brat Cankar.
Ko se je obrnil na dobro
stran, nam je povedal, da ni
dovolj, da smo zavarovani za
bolniško podporo in smrtnino,
ampak tudi to, da imamo do-
bro stivo, ki izobražuje naše
članstvo. Zopet je krenil s po-

ti, na kateri je bil in ni nade-
ljal v tem smislu.

Mislim in upam, da mi dobro
poznamo našo mladino. Mi tudi
vemo, da niso vsi mladi člani
enaki, niso vsi enega mišljenja,
kakor tudi niso stari. Ampak,
ako bi ne bilo nekaj takih pri
jednoti, ki imajo pogum nasto-
piti na stopala tistim, ki hočejo
preobrat nazaj v "stare čase",
ko še ni bilo SNPJ, so možnosti
tukaj, da se bi to zgodilo. Ako
tega meni ne verjameš, potem
kar čitajte "Zarjo", glasilo Zen-
ske zveze in priporočilo gospoda
Milana Slajeta. On ima tisto
zvezo že na vrvi, pa marširaj
se še lahko pripeti. Torej, do-
kler smo živi in zdravi, glejmo,
da nam in naši jednoti ne vrže
kdo zanjke okoli vratu.

Iz Youngstowna smo mi tri-
je nadaljevali našo pot v Libra-
ry. V pondeljek smo šli v
West Newton ali Deutschtown
k Zorkotu, Vrtačniku, Bartlu
in njih družinam, v torek pa v
Washington (Pa.) k Miku Pod-
boyu, v Houston k družini No-
vak, v Strabane k Johnu Ter-
lju, ki ga ni bilo doma; je zi-
dal, je rekla mama. Srečali
smo tudi Troho. V sredo pa
nazaj v Cleveland s mojo ne-
čakinjo Heleno Podboy, ki osta-
ne nekaj dni v Clevelandu. Na
poti smo se ustavili tudi v Sa-
lemu, Ohio, pri mrs. Mihevc,
kjer smo bili dobro postreženi.
Mrs. Mihevc pojde kot delega-
tinja 11. zbora JSZ v Chicago
4. julija.

Sedaj smo pa zopet vsak dan
na St. Clari ave., ker vozimo in
vozimo ulično.

Frank Barbič, 53.

Vse radi denarja

Sharon, Pa.—Spomini me si-
ljijo nazaj v mladinsko dobo pred
25 leti. Kaj vse človek doživi in
prestane v teh sicer kratkih, a
za navadnega trpina dolgih le-
tih, vedo le oni, ki so to sami
skusili, in teh ni malo med de-
lavci. Saj je cesta, po kateri mo-
ramo vse svoje življenje hoditi,
trnjeva in a kamenjem posuta.
Ta delavska cesta je brez mala
povsod enako strma, silno hribo-
vita, polna razočaranj, garanja
in trpljenja. Beraška palica je
bila nam delavcem že ob zibelki
potisnjena v naše roke, pa jo mo-
ramo nositi do hladnega groba.

Človek se nesmiselno peha vse
svoje življenje in zapravlja
zdravje, pa je za denar in zopet
za denar. Kdo ga ne pozna, kdo
si ga ne želi? Koliko milijonov
ljudi krije črna zemlja, ki so
izgubili svoje življenje v iskanju
denarja ali v boju zanj. Koliko
umorov, napadov, zločinov, izko-
riščenja in trpljenja je že bilo
radi denarja. Denar je vidni bog
tega sveta. Denar zahteva več
žrtve kot vse vere, ker ima več
častilcev in vernikov ko vse vere
skupaj.

Ljudje se radi čudijo, ker da-
nes ni več nobenih "pravih" ču-
decev, takih namreč, ki so se "go-
dili" nekoč ko so nebeščani hodili
kar po zemlji ter se kar sami po-
vabliali zdaj na te, zdaj na one
gostije. Čudežev ni več, razen
znatstvenih. Večkrat citamo, da
se kako mlado dvajsetletno de-
kle omoži s starcem sedemdeset-
letnikom. Ali mislite, da radi lju-
bezni? Ne, radi denarja. V svoji
naselbini imate človeka, ki goto-
vo več ve kot marsikateri, ampak
ne pride do veljave, ker je
revšč, ker je brez denarja. Ima-
te pa morda tudi človeka tepca,
ki je dovolj podkovan z denar-
jem — on je povsod prvi. Njego-
ve olovske besede so modrost.

Radi nevednosti je mnogo trp-
ljenja, menda največ vsega trp-
ljenja. Ako bi ljudje-delavci ho-
teli, bi trpljenje kmalu izginilo.
Toda za denar so ljudje priprav-
ljeni storiti vse. Dajo se podku-
piti. Radi denarja nastane ne-
voščljivost. Stavke so zlomljene
radi denarja, ker gredo delavci
za denar s kebat. Vohunstvo med
delavci se vrši radi denarja. Gla-
sove kradejo, ker jim za to pla-
čajo. Srečen in zadovoljen sem,
ker nimam denarja ne bogastva.

Jack Yert, 262.

Naznanilo in preklic

W. Mineral, Kans.—V glasilu
je bilo naznanjeno, da društvo
št. 19 SNPJ priredi veselico ali
piknik na 28. junija, na društve-
ni seji dne 21. junija pa je bilo
sklenjeno, da se veselica ne bo
vršila. Zato opozarjamo članstvo
kansaške federacije SNPJ in vse
obistovno sploh, da se napoveda-
ni piknik ne bo vršil.

Anton Potočnik, tajnik.

Skrivnost spanja

Če se utrudimo in ležemo, ustavimo razni
lesni organi, med drugim solzne žleze, in
delovanje. Očesni robi postanejo s tem ab-
če hočemo se bdeti, si jih moramo pome-
Da je oko tisti telesni organ, na katerem
zasplost najprej pokaže, ve vsakdo, ki
zvečer brati. Veke postanejo težke, črke
plešejo pred očmi, kar mislice, ki uravna-
enakomerno gibanje obeh oči, ne delujejo
v istem taktu in popusti tudi očesna leča,
da se ne more ostro ustanoviti na gleda-
Če smo tako daleč, potem je spanec obič-
je zelo blizu.

Lahko pa je tudi drugače. Če smo ves
potovali po lepi pokrajini, da zvečer čutimo
ko rekoč vsako mislico, ni s tem rečeno, da
mo tudi kmalu in trdno zaspati. Dostikrat
v takih primerih, posebno pri ljudeh, ki
no duševno delajo, zgodi, da so na smrt utru-
ni, pa vendar ne morejo zaspati. So pač
mislice, ki so se tako utrudile, možgani pa
ves dan počivali in ne čutijo potrebe po
nju. Sicer pa možgani nikoli popolnoma
spijo, posamezni njih deli delujejo tudi v
nju. Celotna možganska skorja počiva popoln-
le v najglobljem spanju, ki pa traja le pol-
do ene ure.

So ljudje, ki jim možgani sploh ne za-
in opravljajo svoje navadno delo tudi med
njem. Medtem ko ostali organizem počiva,
je podzvestje možganom še opravilo. Zna-
meniti matematik je trdil, da je rešil to
problem v spanju. Dokler ni zaspal, je ne-
nepretrgano na to nalogo, a zjutraj ko se
zbudil, se je zbudil hipoma z rezultatom,
dobno se dogaja takozvanim mesečnikom.
sečnost je podedljiva, kakor dokazuje me-
dim primer nekega profesorja filozofije, ki
je pred nekoliko leti preiskal berlinski psihi-
Schultz. Vsa družina omenjenega profes-
je bila mesečna, a noben nje član ni tega v
o drugem članu. Neke noči je zagnala ena
med hčera v somnambulnem stanju stol v
calo. Od ropota se je prebudila vsa družina
se je znašla — ob 3. zjutraj! — za mizo.
sedaj so zvedeli, kako je z njimi in so sta-
k zdravniku, da jih zdravijo.

Medtem ko je smatrati, da so takšni pri-
ri stalne delavnosti našega miselnega or-
bolezenskega izvora, je uho po naravi obče-
vo tudi v spanju. To je organ, ki med v-
najpoznejše zaspi in ki je tudi kot prvi pri-
ljen, da se zbudi. Tudi tu so seveda pri-
zelo različni. Ljudje z "lahkim" spanjem
zbude že po najmanjšem šumu, drugi a-
spet tako trdno, da se ne zbudijo niti ob
povakega strela poleg svoje glave. Uho je
gače v spanju tudi za rahle šume tako ob-
ljivo še iz tistih časov, ko je boj za obstaj-
silili ljudi, da so pazili tudi v spanju na
ljube župe!

Srce sploh nikoli ne zaspi. Svoje de-
pravila do smrti. Med spanjem se krvi-
tisk v žilah znaša sicer približno za petino
mu pa je vzrok v tem, da se žilje v mož-
istočasno zelo razširi. Ker vdihava speči
kislika nogo bdeči, preide ta kisik po vsem
dezu s pomnoženim krvnim tokom v mož-
Utrujene možganske stanice se med span-
torej znova napolnijo s kisikom. Kakor
mulator se v spanju nasrkajo energiji za
naslednjega dne.

Kaj je torej spanje? Na vsak način ni
nje absolutnega počivanja, temveč prej
zelo znižanega bdenja. Njegov naravni
sel je obnovitev telesnih energij. Če to
go dobro opravlja, tedaj lahko govorimo
zdravem spanju. To je vsa skrivnost.

Po razpravi dr. H. Schütteja—

Steklene obleke, klobuki in č

Ameriška steklarska industrija je šla s
hom nova pota, da bi si razširila trg za
proizvode. V velikih neworških trgovinah
ko vidiš sedaj steklene damске klobuke,
svetijo v živih barvah. Zena nekega ste-
narja se je pokazala s takšnim klobukom in
njega stekla na cesti in njena propaganda
uspeh.

Da se obleke in perilo izdelujejo iz stekla
nič novega več. Tudi Pariz je že sprejel tak-
modele in enako tudi steklene čevlje. Iz-
izmed visokih hiš, ki jih gradijo sedaj na Bro-
wayju, bo imela 25 m visok steklen stolp.
bo sedma izmed steklenih hiš, ki jih imajo
čas v New Yorku. Steklo uporabljajo da-
kot osamilo proti vročini, mrazu in ognju, da
za kable in vode vseh mogočih vrst. Imajo
že britve iz stekla, ki jih sicer uravajo s Co-
slovaškega. Te britve so prav tako ostre ko
jeklene, samo znatno cenejše. Da pa uporabi-
jo steklo v kockah in kot sipo za tlakova-
čest, ni nič novega.

Novo sredstvo zoper morsko
bolezni

Angleški listi poročajo o novem, zelo pre-
stem in cenemen pripomočku, zoper morsko
lezen. Pripovedujejo, da ima kralj Edu-
VIII. navado ob začetku morske vojne imeti
suhe oranžne lupine. Ta pripomoček so ob-
nasvetovali stari pomorščaki. In obse-
mu je izborni. Da se je mogoče s prazni-
lodcem bolje upirati morski bolezni nego s
nim, je predsek. Pravilno je le, da ne za-
je nobene tekoče ali tekočine vsebujejo. Zato
posebno če se pripravljajo takšni prikladi samo
ladjski stražarji ob takšnih prilikah samo
jedi. Treba se je držati tudi tiste strani
ki je izpostavljen vetru, ker veter ne navlači
samo, temveč odganja tudi dim in duh, ki
gače podpirata slabost.

Novi angleški veleparnik "Queen Mary" v newyorškem prista-
nišču.

Vesti iz Jugoslavije

(Izvirna poročila iz Jugoslavije.)

STAVBINSKA STAVKA V GLAVNEM KONČANA

Ljubljani po večini začeli z delom. — Grozi pa štrajk na delu.

Ljubljana.

Med zastopniki stavbniških podjetij in zastopniki stavbniškega glavnega končanja je prišlo do sporazuma, kateremu se meze za nekaj ur. Uredilo se je tudi vprašanje odgovorov službe po delavskih zahtevah.

Ta sporazum je podpisalo 5 podjetij, vendar so ostala dva podjetja, ki sta se začela s delom na novih stavbah šele 25. junija. Le dve, tri podjetja, ki se še niso uklonila in kjer delavci stavkajo še dalje.

Grozni pa, da pride do štrajka stavbniških delavcev na delu. V Ljubljani in Škofji Loki vsi stavbniški delavci stavkajo. Neko manjško podjetje namreč ni hotelo pristati na to, da bi plačalo delavcem po ljubljanskem sporazumu, in je raje odpuščalo 150 stavbniških delavcev. Vse stavbniško glavnstvo v Kranju in Škofji Loki je odgovorilo na to s štrajkom.

Tudi v drugih krajih se stavbniška podjetja branijo priznati dobička ljubljanskega delavstva. Tako n. pr. tudi v Mariboru se ni prišlo do razgovora med zastopniki delavcev in stavbniških podjetij, upati pa je, da pride tudi tam do sporazuma.

Štrajk v Ljubljani je potokeel miru in disciplini. Ves čas se dogodi le en primer štrajknebrstva. Na neki stavbi so pa nekateri stavbniški opazili dva varninska delavca, da delata. Zato je oba delavca povabila s seboj v pisarno organizacije, kjer je jima razložil, kaj je to skupno delo in enotna borba, nakar sta jima dva ostala med štrajknebrstniki. Zdar, po uspehu boja, sta se bolj spoznala, koliko za delo stojien nastop.

Nepojasnen samomor — ali umor?

V Zagorju ob Savi se je vrgla Savo v pričo svojega fanta 22 letnega posestnika hči Marija Klancičarjeva iz Praproč v zakonski okolici. V nedeljo popoldne je prišla na orožniško postajo v Zagorju Albin Dežman, sin bogatega in cerkovnika v Kajšči nad Savo, ter povedal, da je njegov brat, ki je vrgel svojo hčer, skočil v Savo in utonil. Albin Dežman je izpovedal ves zgodovinski tok:

Dežmanova sestra je omožena v Praproču pri Zagorju in Albin je poročil s k nji ter se pri njem seznanil z 22 letno Klancičarjevo v Praproču. Ta se je ljubila vanj, on tudi vanjo, a Albin ji je pogosto, da je ne bo nikoli vzel za ženo. Toda Klancičarjeva je rekla, da ga hoče imeti, pa čeprav ima fant že ženo nezakonskega otroka neke. Ker pa ji je ta odgovoril, da ne bo vzel za ženo, je začelo Albin misliti na samomor in nagovarjalo je tudi Dežmana, da bi se skupaj v smrt. Dežman seveda ni bil zato. V nedeljo 7. junija je šla Klancičarjeva v cerkev v Zagorju k spovedi in obhajilu, potem pa je odšla v Kojšče k Dežmanu. Pot vodi za Savo in se nato dvigne nad savsko sotesko po strmih bregu v Kojšče. Na več krajih je pot nevarna, ker lahko zdrslj po drhah prav v Savo. Dekle je prišlo k Dežmanovim, kjer so fantovi starši prijazno pozdravili Marijo pa je vabila Albina, da bi šel z njo na tombolo v Zagorje. Res je odšel z njo. Spotočena na bregu je nagovarjala Dežmana, da bi šla oba v Savo v smrt, ker ne kaže, da bi se poročila. Albin ni maral slišati tega in se je priključil z dekletom. Na nekem nevarnem mestu pa je dekle poginilo v Savo. Dežman je rešiti ni mogel in tako je dekle utonilo.

Tako izpoveduje Dežman sam, vendar pa ni bilo nobene pričevanja dogodka in tako bo težko dokazati, ali gre res za samomor, ali pa je dekle umorila, da gre za samomor, da je dekle pahnili v Savo Dežman sam. To so seveda ugrajanja. Tudi po truplu, ko ga bodo našli, ne bodo mogli sklepati, ali je dekle res samo skočilo v vodo.

8 mesecev ječe. Ko je Stein pobegnil, so ugotovili, da je bil že mnogokrat kaznovan. Policija ga je šele letos aprila meseca aretirala in zdaj je stal pred ljubljanskimi sodniki. Bil je tako drzen, da je šel pred sodniki trdit, da je nedolžen: stroške cenitev je spravljal v žep Kornfeld, on sam pa je v resnici zastopnik te angleške firme. Čeprav je sodnik prebral poročilo angleške firme, da Stein ni njih zastopnik, je Stein vztrajal pri svoji trditvi. Obsojen je bil na 9 mesecev zapora, kar je vsekakor malo. Zanimivo pa je, da je med osleparjenimi mnogo znanih ljubljanskih trgovcev, ki se jim človek čudi, da tako lahko verjamejo, da jim bo tujec priskrbel posojilo iz Londona in so v tej lahkomišelnosti pripravljeni žrtvovati tudi več tisočakov.

Samomor viničarja. — V Zgornji Kungoti se je v svoji kleti obesil viničar Alojzij Sedivi, star 50 let.

Strelna je požigala. — Zadnji dnevi maja so nam prinašali nevihto za nevihto. Vsa dan se je nebo popoldne stemnilo, začelo je treskati in deževati. Na mnogih krajih so strele napravile mnogo škode. Posebno pa je strelna prizadela posestnika Fr. Mačka na Črnom vrhu nad Polhovim Gradcem. Strelna je treskila v njegov hlev, iz katerega se je takoj začelo kaditi, znamenje, da ga je strelna užgala. Posestnik je pohitel, da reši živino, toda vsa živina je ležala na tleh ubita, ali omamljena, da je gospodar ni mogel rešiti, kajti že naslednji hip je bila vsa stavba in plamenih. Pogorel je hlev do tal in z njim vred 2 konja in 10 krav in telet. Družina in sosedje so se morali omejiti na lokaliziranje požara. Posestnik ima zelo veliko škodo. Treščilo je tudi v nekaj drugih hiš in pometalo slike na tla in poškodovalo stene, človeških žrtev pa k sreči ni bilo.

Zagoneten samomor. — Na Rudniku pri Ljubljani so našli v gozdu nad cerkvijo obešenega premožnega posestnika Matijo Groznika z Orleja. Zakaj je šel v smrt, ni znano in vodi zdaj policija preiskavo. Skušala bo pojasniti zadevo, a bo težko prišlo do popolne jasnosti. V okolici Orleja je bilo namreč zadnja leta izvršenih mnogo tatvin, ropov pa tudi umorov, ki so ostali deloma nepojasneni. Dva tata so prijeli pred leti in je eden že odsedel kazni, drugi pa sedi v mariborski kaznilnici. Obstoji sum, da je bil Groznik z raznimi zločini tako ali tako v zvezi, kajti nekoč so tudi pri njem našli nekaj ukradenega blaga. Sum pa potrjuje še naslednja okolnost: Groznikov znanec, gostilničar Nebec na Orliem je pred tedni dobil neko zmedeno pismo iz Maribora od neznanca. Podpis je najbrže izmišljen. Vsebine ni mogoče razvozlati, a pismo je govorilo o raznih zločinih v okolici Orleja in se vmes omenja tudi Groznikovo ime. Nebec je pokazal pismo Grozniku, ki se je zelo razburil. Kasneje je prišlo še eno pismo, kjer se spet namiguje na razne zločine v okolici Orleja in tudi to pismo je Nebec pokazal Grozniku. Ko je Nebec dejal, da pojde s pismom na policijo, ga je Groznik odgovarjal, naj tega ne stori. Ko pa je Groznik zvedel, da je bil Nebec z obema pismoma pri nekem od-

vetniku v Ljubljani, je izginil od doma in čez dva dni so ga našli obešenega. Zdar policija preiskuje zadevo, ker je verjetno, da je pisami pisal oni kaznjene iz mariborske kaznilnice in da je bil Groznik zapleten v celo vrsto vlovov, tatvin in tudi umorov, ki so se od leta 1920 tako pogosto dogajali na Orliem, na Rudniku, v Bizoviku in okolici.

"Populaire" dovoljen. — V Jugoslavijo je bilo že nekaj let prepovedano uvažati pariški dnevnik "Populaire", ki je glasilo socialistov in ki mu je glavni urednik sedanji vladni predsednik francoske republike Leon Blum. Prepoved tudi po maršeskem atentatu, ko je Blum sam s člankom v "Populaireu" kazal edini v pariškem tisku na italijanske in madžarske kroge kot krivce atentata in obtoževal fašizem in revizionizem — prepoved torej tudi po tem dogodku ni bila ukinjena. Šele pred kratkim je bil "Populaireu" spet dovoljen uvoz v Jugoslavijo. To pa zaradi tega, ker je direktor tega lista postal francoski vladni predsednik in ker je pač malo čudno za Jugoslavijo, ki je tako odvisna od Francije, da ne bi smela brati dnevnika, ki ga ureja vladni predsednik zavezniške države! Samo ena številka tega lista je bila zadnje čase zaplenjena pri nas, in sicer tista, v kateri je bil objavljen razgovor "Populairevega" dopisnika s hrvaškim politikom dr. Mačkom. Ta je glasilo francoskega vladnega predsednika povedal, kakšne zahteve postavlja hrvaška opozicija; zaradi tega razgovora, ki mu je redakcija pripisala še nekaj pojasnil in v glavnem pritrdila Mačkovim izjavam, je bila ta številka pri nas vzeta iz prometa in se ni smela prodajati in širiti. Naj ob tej priliki še pripomnim nekaj glede ljubljanskega klerikalnega, vladnega glasila "Slovenec". Pred 14 dnevi je ta list napisal uvodnik o Blumu, kjer ga kot socialističnega seveda napada. Ta številka "Slovenca" je bila od oblasti v Beogradu zaplenjena. Pred nekaj dnevi pa je "Slovenec" že napisal nekaj dobrih besed o Blumu in imenoval Blumov nastopni govor "krasen govor". Ta sprememba pač odotod, da je Blum res postal vladni predsednik in ker je pač treba imeti jugoslovanskih državnikomov respekt pred njim!

Žrtev hitlerjevcev v Avstriji. — V mariborskih sodnih zapisih sedijo trije avstrijski hitlerjevci, ki so pribežali iz Avstrije, a je policija ugotovila, da so izvršili ogaben političen umor v Gradcu oz. na naši meji. Nekoga, ki se jim je izneveril, so izvalili v svoj avto, ga odpeljali proti naši meji, ga spotoma ubili in vrgli v vodo, morilci pa so pobegnili čez mejo k nam in se v Mariboru javili kot emigranti. Kmalu pa je policija dooznala, da gre za politične morilce in jih aretirala. — Zdar je Mura pri Sladkem vrhu spet napravila moško truplo, najbrže spet žrtev hitlerjevske tajne justice v Avstriji. Obdukcija je namreč ugotovila, da je bil utopljenec mrtev vržen v vodo in so ga poprej neznan storilec ubili s tremi hudimi udarci po glavi in nato še zadavili. Takega so potem vrgli v Muro. Po vsem tem sodijo, da gre najbrže spet za kako žrtev tajne hitlerjevske organizacije teroristov.

Program 'tretje' politične stranke

Borba za odpravo ekonomske sužnosti

Washington, D. C. — (FP) — Nova unijška stranka, katero sta podprla radiopridigar Coughlin iz Detroita, vodja Narodne unije za socialno pravičnost in Gerald K. Smith, naslednik pokojnega senatorja Longa iz Louisiane, vodja gibanja za razdelitev bogastva, je objavila svoj program, s katerim bo šla v volilno borbo. Možno je, da se bodo novi stranki pridružili tudi pristaši Townsendovega penzijskega gibanja.

Predsedniški kandidat William Lemke, kongresnik iz Severne Dakote, soavtor zakonskega osnutka za refinanciranje farmarskih dolgov, ki ga je kongres popopal pred nekaj tedni, je definiral svojo kampanjo za borbo proti ekonomski sužnosti in napovedal vojno depresiji, ki jo je povzročil obstoječi gospodarski sistem. On je še vedno član Ne-strankarske lige v Severni Dakoti. Thomas C. O'Brien, bostonski odvetnik in bivši pravni svetovalec bratovščine železniških spremnikov, je podpredsedniški kandidat nove stranke. Lemkejeva platforma vsebuje naslednje točke:

Politična, ekonomska, finančna in militaristična samostojnost za Ameriko.

Kongres in samo kongres ima oblast nad kovanjem denarja, izdajanjem bankovcev in reguliranjem vrednosti denarja, kreditov in obveznic preko centralne banke.

Umaknitev zadolžnic in davka prostih federalnih bondov, ki nosijo obresti, refinanciranje farmarskih dolgov in mestnih hipotek.

Zakonodajna starostna pokojnina in letne življenjske mezde za vse, ki so zmorni in hočejo delati, in zvišanje carine na uvoz blaga iz držav, ki ne plačujejo življenjske mezde.

Konskripcija bogastva v vojnem času in uveljavljanje provizij, da se oborožena sila te dežele ne sme boriti na tujem ozemlju, decentralizacija monopola in ohranitev državnih pravic.

Človeške pravice mase imajo prednost pred finančnimi pravicami razredov. Omejitev dohodkov, darov in dedščin na maksimalno vsoto.

Žganjarska kompanija v zagati

Federalni davčni urad odredil preiskavo

Pekin, Ill. — (FP) — The American Distilling Co., ki je v zadnjem januarja provocirala generalno stavko s svojo protidelavsko politiko, je zopet v kašli. Davčni biro federalnega zakladnega departmanta je namreč odredil preiskavo, ko je bil informiran, da meša med žganje, ki ga v listih oglašajo kot liker najboljše kvalitete, žveplenaste kisline in druge škodljive primesi. Poleg tega je družba obdolžena, da je oslepila federalno vlado pri davkih.

Kompanija, ki se boji neugodne publicitete, odkar je bila poražena v generalni stavki, se skuša pobotati s federalnimi avtoritetami. Naznanila je, da je pripravljena plačati milijon dolarjev v federalno blagajno, kar pa je davčni biro odklonil. Zadevo je tiral pred sodišče v Springfieldu in bo prišla na dnevni red v juliju.

Člani Distillery Workers unije, ki je bila srce in središče generalne stavke, sodelujejo s federalnimi avtoritetami. Dasi je Ameriška delavska federacija v kateri je včlanjena unija žganjarskih delavcev, vodila borbo za odpravo prohibicije z namenom, da dobijo tisoči zaslužek, so žganjarske kompanije pokazale svojo nevaležnost takoj po preklicu prohibicije. Federacija je naletela na veliko opozicijo, ko je pričela z organiziranjem delavcev v žganjarskih nah.

Arrow Distillery Co. v Peoriji, središču žganjarske industrije, je pravkar odpustila Chesterja Browna, ker je ustanovil unijo. Delavci v žganjarski te družbe morajo delati deset do dvanajst ur na dan in za nadurno delo ne prejamejo plače.

Glasilo elektrikov napada Lewisa

Pravi, da neti razkol v delavskih vrstah

Washington, D. C. — (FP) — Glasilo bratovščine električarjev je objavilo uvodnik, v katerem krtači Johna L. Lewisa, predsednika rudarske unije UMWA in načelnika Odbora za industrijsko organizacijo. Obdolžilo ga je, da namenoma zavaja organizirano delavstvo s svojo propagando industrijskega unionizma in kritiziranjem voditeljev Ameriške delavske federacije, da tako zlomi enotno fronto ameriškega delavstva. Primerja ga Hitlerja in Mussolinija ter drugim demagogom, ki v svojih govorih apelirajo na čustva, ne na razum svojih poslušalcev.

"Kakšnega voditelja hoče ameriško delavstvo — igralca, demagoga in politika, ki zamuje preizkušene metode v unijskem gibanju — ali osebo, ki se ne poslužuje drhalske taktike, temveč apelira na razum in skuša zgraditi močno delavsko gibanje v tej deželi?" vprašuje glasilo električarjev. "Ali delavstvo hoče bolj centralizirano obliko unijske vlade? Demokracija je dostikrat okorna, a je stabilna in se zna upirati reakciji. Bolj centralizirana oblika bi bila avtokracija, kar pomeni, da bi se moralo delavstvo odpovedati demokraciji in idealom. Temu bi sledile kvarne posledice, ki bi ugradile pot fašizmu v tej deželi, katerega Lewis kljub svojim ambicijam ne odobrava."

Glasilo električarjev dalje obdoljuje Lewisa, da je ustvaril napetostno atmosfero, ki onemogoča trezno presojanje, kaj je in kaj ni v prilog delavskemu gibanju v tej deželi; da skuša napraviti vtisek, da je Ameriška delavska federacija proti načelu industrijskega unionizma kot takemu in da premišljeno neti razkol med organiziranim delavstvom s hujkanjem proti članom ekskultive ADF.

Delavski list kritizira Greena

Kenosha, Wis. — "William Green ni povečal prestiža Ameriške delavske federacije, ko je nastopil pred odborom republikanske stranke, ko je ta imela konvencijo v Clevelandu, in ga pozval, naj se izreče za prelom diplomatskih odnosov s Sovjetsko unijo in deportacijo nezakonskih, ki širijo radikalno propagando," piše "Kenosha Labor", uradno glasilo strokovnega in delavskega sveta. "To je predlog Hearsta, ne delavskega gibanja. "Green bi moral vedeti, da je bil tudi Samuel Gompers, ustanovitelj ADF, prisiljenec, ki bi se ga bili protidelavski tovarnarji radi iznebili."

Ali ste naročeni na dnevnik Prosveta? Podpirajte svoj list!

Konvencija rudarjev na antracitu

Delegatje ratificirali novo pogodbo

Hazleton, Pa. — (FP) — Delegatje treh rudarskih distriktov na polju trdega premoga so na svoji konvenciji, ki se je vršila v tem mestu, odobrili pogodbo, ki je bila sklenjena po večmesečnih pogajanjih med uradniki rudarske unije UMWA in operatorji. Za ratifikacijo je glasovalo 593 delegatov, proti pa 293. Slednji so predstavljali rudarje v devetem rudarskem distriktu.

Nova pogodba, katero je Philip Murray, predsednik UMWA označil za veliko zmago v 36 let trajajoči borbi organiziranih rudarjev na polju antracita, bo v veljavi do 30. aprila l. 1938. Ta med drugim določa uveljavljanje sedemurnika in delovnega tedna pet dni po prvem maju prihodnjega leta, delovni teden pa se lahko podaljša v slučaju nujnosti; isto plačo za sedem ur dela kakor za osem ur in odbitje unijske članarine (checkoff); uradniki UMWA morajo preprečiti vsako stavko, ako se dokaže, da krši določbe dogovora; izenačenje dela v vseh premogovnikih, ki jih družbe obratujejo.

Med delegati je bilo mnogo navdušenja, ko je John L. Lewis, predsednik UMWA in načelnik Odbora za industrijsko organizacijo, naznanil pričetek velike organizatorične kampanje med jeklarskimi in železarskimi delavci in izjavil, da je ameriško organizirano delavstvo spet v močnem pohodu, da izvojuje svoje pravice.

Magnatje napovedali oster boj uniji

Aretacije kavčukarskih delavcev v Akronu

Akron, O. — (FP) — V obupnem poskusu, da zlomijo naraščajočo moč unijskega gibanja, vodijo kavčukarske kompanije provokacijsko kampanjo, ki je že rezultirala v aretaciji večje števila delavcev, je izjavil S. H. Dalrymple, predsednik unije združenih kavčukarskih delavcev.

On sam je postal žrtev drhalskega nasilja, ko so ga napadli poborniki Goodyear Tire & Rubber Co. v Gadsdenu, Ala., kjer je na shodu priporočal delavcem, naj se pridružijo uniji. Drhal ga je napadla in silovito pretepla, ko je prišel iz dvorane, v kateri se je vršil shod. Serif je odklonil prosekucijo napadalcev, katerih imena so mu znana.

V zadnjih dneh je bilo v Akronu aretiranih 34 aktivnih unionistov, voditeljev stavke v februarju in marcu, ki je končala s sklenitvijo dogovora med unijo in kompanijami. Slednje se nočejo držati določb dogovora in s tem so izzvale "sedeče" stavke. Unija je sedaj pozvala pokrajinski delavski odbor, naj preišče ozadje teh stavk. Ta je odgovoril, da bo v kratkem odredil zaslišanje.

Obrambni odbor, ki je bil organiziran, da brani aretirane delavce pred sodiščem, so podprle vse delavske organizacije v Akronu. Te so pozvale tudi Unijo za ameriške civilne avtoritete, naj jim prisloži na pomoč, da se ustavi kampanja proti uniji, ki jo vodijo kavčukarske družbe.

Bombna eksplozija v prodajalni delavskih knjig

Philadelphia, Pa. — V poslojpe firme Modern Bookshop, ki prodaja in razpečava knjige delavskih pisateljev, je bila vržena bomba in eksplozija je napravila škodo več sto dolarjev. Policija zasleduje storilce, a doslej ni bil še nihče aretirani. Firma je nedavno sponzorirala antifašistični shod in s tem si je najbrže nakopala jezo fašističnih elementov.



Novi angleški tanki v akciji. Anglija, kakor druge evropske države, stalno jači svojo oboroženo silo.

KNUT HAMSUN:

GLAD

Poslovenil FRAN ALBRECHT

"Ali pa si tudi lepo molil k njemu, dete moje?"

To se ni glasilo prav. Z velikim N, sem rekel, s polnim velikim N! Torej še enkrat: Ali pa si tudi lepo molil k NJEMU, dete moje? In povedal sem glavo in sem napravil svoj glas čmerikav ter sem odgovoril: Ne!

To se tudi še ni glasilo prav. Norec ti, saj se ne umeš hliniti! Da, moraš reči, da lepo sem molil k bogu očetu! In za svoje besede moraš vzeti najgenijevše melodijo, kar si jih kdaj čul. Tako — zdaj še enkrat! Da, to je bilo že bolje. Toda moraš vzdihovati kakor piščalkar. Tako-o.

In tako se podučujem v hlinbi, bijem nestrno z nogo, če se mi noče posrečiti in se paujem s tepcem, dočim se potnik na cesti začudeno obračajo in me opazujejo.

Neprestano sem zvečil svojo obličico in se opotekal kar najbolj naglo sem utegnil doli po cesti. Toliko da sem se razgledal, sem bil spodaj na železniški postaji. Na Rešnji cerkvi je kazala ura poldrugo. Postal sem za hip in premišljal. Ograj se mi je pokrtil z medlim potom, ki mi je curilja v oči. Pojdi z mano na obrežje, sem dejal samemu sebi. Se pravi, če imaš časa? In napravil sem si poklon in stolpal doli k železniškemu nabrežju.

Zunaj so ležale ladje, morje je valovalo v solnce. Vsepopad marljivo gibanje, zveneče piščalke parnikov, nosači z zaboji na ramah, čilo petje težakov pri splavih. Ženska s pecivom sedi blizu mene in se sklanja s svojim rjavim nosom nad svojim blagom. Mala mlizica je pregrešno polna samih slaščic in nejevoljen sem se okrenil od pogleda na to. Duh jedil je polnil vse obrežje; fuj, odprite okna! Obrnil sem se k gospodu, ki je sedel poleg mene in mu jel nazorno razlagati neumestnost radi teh žensk s pecivom tu in tod in vsepopad ... Ne? Ampak saj mi boste vendar priznali, da ... Toda dobri moj možakar je zaduhel nekakšno malopridnost in me ni pustil niti do konca izgovoriti, marveč je vstal in šel. Tudi jaz sem vstal in mu sledil, trdno odločen, da dokažem možaku njegovo zmoto.

"Čelo z ozirom na zdravstvene razmere," sem rekel in ga potrepal po rami.

"Oprostite, jaz sem tukaj tujec in ne vem prav nič o zdravstvenih razmerah," je rekel in strmel prestrašeno vame.

To vsekako spremeni stvar — ako je tujec ... Ako bi mu nemara mogel biti kako na uslugo? Da bi ga vodil okrog? Ne? Bilo bi mi sicer v posebno veselje in prav nič ga ne stane.

Toda mož se me je absolutno hotel odkrižati in je urno pobegnil preko ceste na drugo stran. Šel sem spet k svoji klopi in sedel. Bil sem zelo nemiren, in od tiste lajne, ki je lajnala bolj gori, je postalo še huje. Trda, kovinska godba, komadič iz Webra, h kateremu je mlado dekletce pelo žalosten napev. Ti piskajoči, trpečki zvoki lajne so mi šemeli po krvi, živci so mi pričeli drgetati, kot da odmeva v njih muzika, in čez trenutek sem omahnil vznak na klop in pričel ob tem napevu tih prepevati in gostoleti. Česa se vsega človek ne poloti, če je ves sestradan! Čutil sem, da se izgubljam v te zvoke, da se razkrajam v zvoke, da izhlapevam in objelo me je čustvo, kakor da plavam visoko preko gora v vse svetlejšje pokrajine.

"Krajcar, prosim!" je reklo mlado dekletce in mi nudilo majhen pločevinast krožnik, "vsaj en vinar!"

"Da, sem nezavedno odgovoril in poskočil in pričel preiskavati svoje žepce. Ampak dete je menilo, da se hočem šaliti z njo in je odšla brez

besede. Ta nema strpljivost je bila zame preveč; ako bi se kregala, bi mi bilo ljubše; bolečina me je zgrabila in poklical sem jo nazaj. "Niti vinarja nimam," sem rekel, "ampak ne pozabim te, jutri nemara. Kako ti je ime? Tako? Lepo ime; ne pozabim ga. Torej jutri." Ali vedel sem, da mi ni verjela, vzlic temu, da mi rekla besedice in jokal sem od obupa, da mi že to malo pocestno dekletce noče verovati. Še enkrat sem jo poklical nazaj, odpel jadno svojo suknjo in ji hotel dati svoj telovnik. Jaz ti že pokažem, ne verovati, le počakaj malo.

Telovnika nisem imel! Kako sem ga tudi pač mogel iskati! Tedni so že minili, odkar sem ga še imel. Kaj me je neki zmotilo? Preplašeno dekletce ni čakalo delj in se je brzo odstranilo. In moral sem jo pustiti, da je šla. Ljudje so hiteli vkup in se smejali naglas; policist se je pridiral k nam in hotel vedeti, kaj se je zgodilo.

"Nič," sem odvrnil, "čisto nič! Malemu dekletu tamle sem hotel dati svoj telovnik ... za njenega očeta ... zato se vam ni treba smejati. Saj bi šel vendar lahko domov in oblekel drugega."

"Nikakih prizorov na cesti!" je rekel stražnik. "Tako-o, marš!" in zdregal me je naprej. "So to vaši papirji?" je zaklical za mano.

Da, vrag me vzemi, moj časniki članek, cel kup važnih spisov! Kako sem le mogel biti tako nepreviden!

Vzel sem svoj rokopolis, se prepričal, da leži v redu in šel, ne da bi se še kaj ozrl, naravnost v uredništvo. Na Rešnjem stolpu je bila zdaj ura štiri. Pisarna je bila zaprta. Boječe ko tat sem se spet splazil po stopnicah in obstal pred vrati, ne vedoč, ne kod ne kam. Kaj storiti zdaj? Naloni sem se na zid, strmel na kamenje po tleh in premišljal. Pred nogami mi je ležala za-punka; pripognil sem se in jo pobral. Kaj, če bi porezal gumb s svoje suknje? Koliko neki bi dobil zanje? Nemara bi mi to nič ne hasnilo, gumbi so gumbi, toda vzel sem jih v roke, jih prikel od vseh strani preiskovati ter našel, da so malone kot novi. Vsekakor je bila to dobra misel; lahko jih porežem s svojim nožkom in ponese k "stricu" v klet. Nada, da lahko prodam teh pet gumbov, me je takoj poživila in dejal sem: "Ej, ej, saj se jasni!" Obvladala me je radost in pričel sem trgati gumbce drugega za drugim. Pri tem sem se molče takole pogovarjal:

"Da, vidite, človeku se godi majčkeno slabo, hipna zadruga ... Obrabljeni, pravite? Nikar ne govorite! Tistega bi rad videl, ki manj obrabi svoje gumbce kot jaz. Saj hodim vedno z odpadno suknjo, vam pravim, takšna navada pač, posebnost ... Ne, ne, ako nočete, potem —! Ali jaz moram dobiti vsaj svojih deset vinarjev zanje ... Ampak, bog nebeški, kdo pravi, da morate? Lahko držite jezik za zobmi in me pustite v miru ... Da, da, da, le pokličite policijo, kaj mi mar! Tukaj počakam, dokler ne pripeljele stražnika. Ukradel pa vam tudi ne bom ničesar ... Torej, adijo, adijo! Moje ime je torej Tangen, sem malce predolgo krockal ..."

Tu prihaja nekdo po stopnicah. Takoj sem spet v resničnost, spoznam moža s škarkari in v taknem gumbu naglo v žep. Mimo mene hoče, mojemu pozdravu sploh ne odzdravi in si hipoma zelo potanko ogleduje svoje nohte. Zadržim ga in vprašam po uredniku.

"Ga ni tu." "Lažete!" sem rekel. In s predznostjo, ki me je samega osupnila, sem nadaljeval: "Govoriti moram z njim; nujna zadeva. Važna sporočila."

(Dalje prihodnjik.)

V. G. Calderon:

Lep pogreb

Povest iz peruanskih pragozdov.

Ko je staremu Simpsonu, katerega so pod imenom "Gringo" ob vsi Amaconki poznali kot čudaka, umrla žena, ni o tem nikogar obvestil. Res je, dvajset let se je bil z njo iz neke bojazni pred ljudmi zakopal v kočo sredi pragozda, vendar bi bili iz okoličar radi prišli naselenci več sto milj daleč k pogrebu. Toda gentlemanu, ki ga je zopna usoda pregnala semkaj, se je zdelo neprimerno, da bi zaradi svojih zasebnih zadev koga nadlegoval.

Vteknili je žepni topolmer v jasek. Že šestdeset stopinj! Kar najhitreje je balzamiral mrliča, ga povil tesno v široko drevesno listje in vse skupaj skrbno povezal z ovijalkami. Za nič na svetu je ne bi bil pokopal v ti puščavi. Saj bi bil lahko Vitoti ali drugi ljudje, ki so se potikali po pragozdu, izgnili in odnesli truplo. Ne, zvesta družica je zaslužila, da jo lepo pokoplje v Ikivitosu! Zanj osem dni vožnje po veletoku ni pomenilo prav nič. Tako je naložil v svoj, iz enega samega cedrovega debila izdelbeni kanu tovor orehov, pet živih morskih praščikov za živeč, vse

kar je bil naložil v reki zlata in trebušasto pletenko huarapa, izbornega žganja iz sladkornega trsa, ki pomaga človeku, da pozabi na vse težave. Med porogljivim kričanjem opic se je napol nag kot divjak odpeljal. Na krmi je med lovsko puško in obema samokresoma ležala mrtva žena. Mesec je skoro že pobil — bila je peta ura zjutraj — in mlačna voda v veletoku se je motno svetlikala. Na desnem bregu je bral misijonar mašo pred razpelom, ki je bilo obešeno na palmovo deblo, dočim so rogovi njegovih Indijancev pozdravljali Kristusa — morda pa tudi vzhajajoče Solnce.

Polagoma se je zdnilo nad prepevajočo gočavo. Podobne zelenim, svetlikajočim se puščicam so začemale male papige. Metulji kovinsko arije barve, lepši od neba, so s težkimi krili viseli v zraku, kakor da se ne morejo odločiti, katero cvetlico bi v ti neskončni prirodi prej počastili. Indijane, ki je visoko vrvan stal v svojem kanuju, z levice uprt na sulico iz nezlomljive palmove, mu je plul naproti. Po vsem telesu je bilo videti pisane četverooglate risbe, kakršne krase stare peruanske vrče. Simpson je angleščino že skoro docela pozabil. Lomil je vseh petdeset narečij, kar jih govore ob

Amaconki in pa popačeno pragozdno španščino.

"Amico!" je zaklical že od daleč.

Ta prijateljska čustva so se izrazila v tem, da sta oba čolna obenem ustavila in da sta moža zamenjala liter žganja za nekaj pivojenega opičjega mesa. Mirno ljubno sta kadila drug poleg drugega cigarete, povite v turščične listje, toda ne približuj drug ob drugem, ker je "Yujac asna", vonj belokozcev, zoprn divjakom. Indijane je poželjivo pokazal na veliki, v listje poviti zavoj, v katerem je bilo brez dvoma nekaj zelo dragocenega. Simpson mu je pa skušal raztolmačiti, da tega ne more zamenjati. Ob slovesu mu je Indijane z vladnostjo starih plemen poklonil zelo dragoceno darilo: votlo, s smrtonosnim strupom napolnjeno trstiko.

Do večera je enolična vožnja potekla brez motnje. Šele ko se je zmrčilo, je Simpson pristal. Ob ognju so žvečile tri ženske manioke, iz katere so s slino, s to brezprimerno snovjo za vrenje, pripravljale izvrstno pivo. Njihovi možje, ki so v loncu iz žgane glinice pekli velike kose kajmanovega mesa, so naglo pritekli. Namesto nasilnosti so ponudili Simpsonu prav pošteno za samokres pet hlebov kavčuka in

za puško še prav mlado ženo, ki je imela glavo za kazen čisto na kratko ostrženo. Iz nečimernosti si je populila obrvi, nosila v umetelno podaljšanih uhlikih kose biserne matice in bila od grudi prav do alokih meč vasa poslikana s čudnimi, v pisanih barvah se svetlikajočimi ččkami.

Z očmi je bliskala: kaj naj bi bilo lepšega, kot odpeljati se z belim možem v tem prelepem kanuju! Toda Gringo se ni nikdar brigal za ženske, razen za svojo. Pokril je povito truplo s palmovimi listi, da bi ga zavaroval pred nenadnim nalivom in je ob strani pokojnice spal nekaj ur, dočim je bil čoln privezan na veliko korenino, ki je segala daleč v reko.

Jutranji hlad je vel od neba, ki je bil kakor opal; krepak požirek huarapa ga je poživil. Bregova sta se stisnila in že je plul med dvema stenama črne goščave, katero so ozivljale pisane are. Iz indijanskega tabora na obrežju ni jasi je živstnila puščica v nebo, kakor da hoče zadeti solnce. Videl si jo, kako je letela na kvišku, za hip trepetaje obvisela v jasni in nato s šumom, kakor da je kdo pretrgal kos platna, pala na mrliča. Simpson je zgrabil puško, toda že so Indijanci dajali znake prijateljstva. Puščica je bila le znamenje, naj obstane.

Ko je belopolti mož stopil na suho, so zahtevali od njega soli, in mu ponudili zanj na izbiro: prvič moko iz manioke, drugič kožo mroža iz Amazonke, tretjič sveža želvina jajca. V njihovih kočah, ki so bile okrašene z opičjimi lobanjami in z ogrlicami iz jaguarjevih zob, so kakor prekažene krače visele izpod stropa balzamirane mumije prednikov. Pisane are so po teh hišnih grobiščih plezale na okoli in na bobnu iz opičje kože so ležale sumljive kosti, skrbno s čebelnim voskom prevlečene ... Toda niti polni lonci masata, opojne pijske, ki jo pripravljajo Indijanci iz soka juke, niti najlepša puščica, katero mu je dal kacic, indijanski poglavar, nič ni moglo zapeljati Simpsona, da bi bil odprl svoj tajinstveni zavoj.

Že so pragozdni Indijanci s svojim primitivnim telegrafom mangoare, s trkanjem po deblih, javili daleč navzdol po reki, da se bliža v čolnu belokozec in z njim nepoznano tajinstveno breme. Zdelo se je, da ni posebno pripomnilo nadaljeovati vožnje v čolnu s tovorom, ki je tako zdražil poželjenje divjakov. A m p a k Simpson je bil Irec in že dobrih dvajset let na vseh plovnih rekah pragozda kakor doma.

Sedmi dan se je stvar nerodno obrnila. Začelo se je prav prijateljski. V zadušljivi opoldanski soparici, ko želve mirno, brez slehernega pregiba leže v blatu, ko venejo metulji in ko se opice rajše pustijo pobiti, preden bi zapustile vejo, kjer čepe, se je kar naenkrat približal kanu in priplul tesno k Simpsonovemu čolnu. Nekega Indijanca je med plavanjem ranil skat tiste vrste, ki imajo tako oster rep, da prereže meso kot zdravnikov nož.

Rano so čedno pokrili s pajčevino in s tobakovimi listi, katere je njihov čarodaj prej dobro prežvečil. Najprej so zahtevali Indijanci od Simpsona vse žganje, kar ga je imel s seboj — za namakanje bolnikov rane, kakor so dejali. Nato so hoteli med smehom, s preprosto nesramnostjo divjakov razvezati ovijalke, s katerimi je bilo povezano mrtvo truplo.

Simpson se je razsrdil in zaglal oba Indijanca z njihovim ranjenim tovaršem v vodo — kar je bil izredno resen prestop — zoper vse zakone gozdnega prijateljstva. Toda samokresi, katere je imel belokozec, so odločili in Indijanci so pustili, da je mirno odpul naprej.

Toda nekaj ur nato se je zdelo, da so se vsa drevesa na bregovih spremenila v blazine loke. Med rahlim sikanjem je kar deževalo pisanih puščic vsake vrste, ki so plavale kakor mrtve papige v de-roči struji. Simpson je stal tesno sklonjen pod raztrgano streho iz palmovih vej, veslal divje obupno in ob prsa je imel naslonjeno ženo truplo, da je kot ščit lovil puščice.

Še dandanašnji si ob taboriščnih ognjih pripovedujejo možje o tem čudovitem begu. Gringo, največji trmoglavec, kar jih je na svetu, je zmagal: kavčuk, vasa zlata rna, celo svoje orokje je moral prodati, da je plačal naj-

lepši pogreb, kar so jih bili že dolga leta videli v Ikivitosu.

"Knock out!" S to edino besedo je odgovarjal vsem, ki so ga spraševali, kako se je ta borba končala.

L. Rhan:

Jokita

Pričelo se je tako, da je Andre vse, kar je bilo v Jokitinem tesnem stanovanju v Tokiu njegovega, pospravil v kovčke; prave za britje, svoj modri kimono, lopar za tenis in dolgo pipo. Povedal je Jokiti mnogo besed, ki so veliko obetale, pa prav malo verjetno zvezele, a v njenih kot lak črnih posevskih očeh vzbudile vsaj iskrico upanja. Nato je odpotoval nazaj v Pariz.

Jokita je dolgo čakala. Čutila je, da so ji žolta polt in črni, oljni lasje njenega plemena postali tuji. Toda ni hotela postati druga Madame Butterfly. Vzela je denar, ki je bil namenjen za poslednje nauke na tokijski alikarski akademiji, in se odpeljala v Pariz.

Ko je prišla v Pariz, še zmerom ni vedela, ali išče njeno razočaranje veliki uspeh ali plavalasaga lahkomišelnega Evropeca. Za njeno nemirno, hrepenče čustihlepe se je pričela trda pot. Vodila je skozi glad, bolečo tujost tujega plemena in skozi mnoge bele roke, od katerih si moreš kupiti uspeha in ki so jo z zmerom močnejšim sovraštvom spominjale na prvega Evropeca, ki jo je prepuštil tem rokam. Dala je Parizu svojo umetnost, misli svojih azijskih možgan, nadelala si ime La Nicolette in silikala reklame za velike trdve. Velika, tako dolgo pričakovana slava je pa prišla šele s prvimi gubicami, ki so se ji pričele nabirati po obrazu.

Ne več mali Jokiti, temveč znameniti, mogočnjakom še predobro znani japonski risariki La Nicolette so predstavili Andreja na neki teniški tekmi. To je ženska, ki se zdi, da je pretirana eleganca skoro pretežka za njena ozka, malce vrta ramena in za mnoge gubice, ki teko od nosa k ustam. Eleganca, ki nasprotuje mrzlim, od ljubimkanja trdnim očem in ogletemu, moškemu čelu, katero razkrivajo nazaj počesani, barvani lasje.

Andre se prikloni in odpre usta v običajnem, tako občudovanem smehljaju junaka tenisa. Okoli Jokite vse izgine. Samo Andre stoji pred njo, smehljajoč se, z razgretim obrazom, lopar v rokah, natanko tako kakor v njeni sobi v Tokiu. Zdj mora precej reči: "Tu sem, Jokita, čašo čaja, prosim!"

Toda on ne reče ničesar. Ne pozna je. In v trenutku tega žalostnega pričakovanja pomisli Jokita nenadoma in popolnoma brez zveze: stran mora, čisto vstran iz mojega spomina in bližine!

In ko si za velikim žepnim ogledalcem rdeči ustne, da ji ni treba zreti mu v oči, reče skoro proti svoji volji: "Rada bi videla, da mi stojite za neko reklamno risbo kot model. Bi hoteli priti?"

Andre se presenečeno zasmehlja in polaskan pritrdi.

La Nicolette je tisti dan zelo hitela. Modelu ni ponudila niti običajne čaše čaja, stisnila mu je samo zlomljen teniški lopar v roke in ga prosila, naj napravi prestrašen obraz. "V besedilu reklame bo zapisano, da ste zaradi zlomljenega loparja neotlašljivi in da nočete igrati z nobenim drugim."

Andre se smehlja. "Sicer se pa ne bi hotel navaditi le na določeno vrsto teniških loparjev. Loparji so kot ženske, gospodična Nicolette. Z obojimi se enako rad igram in se ne držim ne znamke, ne vrste."

"Kaj pa pravijo ženske k temu, gospod Virod?"

"Redko se mi nudi prilika, da po končani igri govorim z njimi o tem."

"Niste še nikdar pomislili, da za to, da dobite igro, morete več uničiti, kot je igra vredna?" "Na premagancu je, da razmišlja o porazu." Virod se ohlo zasmehlja. Razgovor z Japonko, o kateri toliko govore, si je drugače predstavljal. "Toda vi ste Azijka, morda so žene v Aziji drugačne, bolj vsestranske, bojevitije, močnejše."

Jokita v velikih potezah riše Andrejevo telo na platno. "Niste nikdar poznali nobene Azijke?" Andre pomisli. "Res, pred mnogimi leti. Bila je Japonka,

toda niti mnogostranska niti bojevit. Preveč me je ljubila."

Jokita molče strmi v risbo. "Mislim, da postaja stvar dolgočasna," pravi in napelje pogovor drugam. "Domislila sem si nečesa boljšega. Vzemite tale revolver — saj ni nabasan — pa nazovemo reklamo potem: samomor zaradi loparja znamke Mundus."

"Zelo duhovito," pravi Virod in z zanimanjem opazuje rdečast in Jokitini zatilnik.

"Vaše vesele oči me motijo, gospod Virod, zaradi pristnosti pritisnitve na petelina in skremžite obraz, kakor od groze, da moje ogle vsej približno vidi, kaj naj nariše. Takoj sva gotova — potem popijeva čašo čaja — torej, prosim, že rišem, na sence ..."

Virod se s prestrašenim pogledom, ki ne razume, kaj se je zgodilo, zgrudi. Nato stopi Jokita z odtodnim smehljajem k telefonu: "Halo — slišite — pošljite, prosim, takoj policijo k meni — gospod Andre Virod se je pravkar ustrelil ..."

Ali ste že naročili Prosveto ali Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dan trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojem v domovino.

JUGOSLAVIJA

preko

JUŽNE PROGE

Solčna stran Atlantika

NAJHITREJŠA DIREKTNA LINIJA VULCANIA SATURNIA

Najhitrejši motorni parniki na svetu — 11. julija — 20. avg. — 8. sept. SLIKOVITA PROGA PREKO GENOE

15 ur ugodne železniške vožnje do vaše domovine

REX (najhitrejši parnik C. Savoia) ni parnik na morju

3. julija - 18. julija - 1. avgusta - 8. avgusta - 22. avgusta

Na vseh parnikih dobite najboljšo hrano, ugodno poslužbo in luksuzne akomodacije, valed česar je Italian Line postala glasovita. Za informacije in rezervacije obrnite se na kateregakoli pooblaščenega agenta ali na 333 N. Michigan Ave., Chicago, Ill.



7 DNI JUGOSLAVIJE

BRZI VLAK OB BREMEN IN EUROPA V BREMERHAVEN ZAJAMČI UDOBNO POTOVANJE DO LJUBLJANE

Ali potujete s priljubljenimi ekspresnimi parniki:

COLUMBUS

HANSA ~ DEUTSCHLAND

HAMBURG ~ NEW YORK

Izborne železniške zveze od Cherbourg, Brema in Hamburga. Za pojasnila vprašajte lokalnega agenta.

HAMBURG - AMERICAN LINE

NORTH GERMAN LLOYD

130 W. RANDOLPH ST., CHICAGO

TISKARNA S.N.P.J.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časopise, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugo

VOJSTVO TISKARNE APELJIRA NA CLANSTVO S.N.P.J. DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne. Cene zmerno, usklajeno delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

S.N.P.J. PRINTERY

2657-59 SO. LAWNDALE AVENUE

Telefon Rockwell 4904

CHICAGO, ILL.

Tam se dobe za želje tudi vse potrebne informacije